

ЧАСТИНА 1	
ТРИБУТИ.....	7
ЧАСТИНА 2	
ІГРИ	129
ЧАСТИНА 3	
ПЕРЕМОЖЕЦЬ.....	233

ЧАСТИНА 1

ТРИБУТИ

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Коли я прокидаюся, постіль обіч мене вже охолола. Мої пальці шукають тепла Прим, але торкаються тільки шорткового простирадла. Їй, напевне, наснилися жахіття, й вона перебралася в ліжко до матері. Звісно, так і є. Сьогодні день Жнив.

Я спираюся на лікоть. У спальні достатньо світла, аби їх розгледіти. Моя молодша сестра, Прим, скрутилася клубочком на боці, в коконі матиного тіла, притулилася щокою до мами. Уві сні мати здається молодшою — хоча й виснажена, та не така зацькована. Обличчя Прим свіже, мов крапля дощу, миле як примула, що поділилася з нею своїм іменем. Мама також колись була вродливою. Принаймні, так кажуть.

Біля колін Прим на чатах сидить найбридкіший у світі котяра. Сплющений писок, половини вуха бракує, очі барви гнилого гарбуза. Прим назвала його Жовтцем, мовляв, колір його брудно-жовтого хутра — як у тієї яскравої квітки. Кіт не зносить мене. Чи принаймні не довіряє. Хоча й минуло кілька років, гадаю, Жовтець не забув моєї спроби втопити у відрі худюще кошеня, яке Прим принесла додому. Живіт у нього роздувся від глистів, шерсть кишіла блохами. Останнє, чого мені бракувало, — ще один голодний рот. Але Прим так благала, так плакала, що довелося його залишити. Все склалося непогано. Мати вивела в нього паразитів, а він виявився вправним мишоловом. Часом навіть і щура спіймає. Інколи, коли я патраю здобич, згодовую Жовтцеві потрух. Кіт перестав на мене шипіти.

Потрух — і жодного сичання. Але ближчими ми не станемо ніколи.

Я опускаю ноги з ліжка, вони ковзають у чоботи для полювання. М'яка шкіра вже набула форми моїх стоп. Натягую штани, сорочку, запихаю свою довгу чорну косу під кашкет і хапаю сідельну сумку. На столі, під дерев'яною мискою, захищена від голодних щурів і не менш голодних котів, лежить мала грудочка козячого сиру, загорнута в листя базиліка. Гостинець мені від Прим на день Жнив. Я обережно кладу сир у кишеню й вислизаю надвір.

О цій порі наша частина Округу 12, прозвана Пластом, зазвичай повниться шахтарями. Згорблені чоловіки й жінки з розпухлими суглобами пальців прямують на ранкову зміну. Багато хто дуже давно перестав навіть намагатися вишкрібати вугільний пил з-під зламаних нігтів і зі зморщок на запалих щоках. Але сьогодні чорні від вугільного сміття вулиці порожні. Жнива почнуться аж о другій. Можна й поспати. Якщо вдасться.

Наш дім майже на самісінькому краю Пласту. Мені потрібно пройти всього кілька воріт, аби дістатися занедбаного поля, яке називають Левадою. Від лісу його відділяє (а по факту оточує весь Округ 12) висока огорожа із сітки з кільцями колючого дроту нагорі. Теоретично вона має бути під напрутою двадцять чотири години на добу, як засіб перестороги від хижаків, що мешкають у лісах, — зграй диких псів, поодиноких пум, ведмедів. Колись вони наганяли жаху нашим вулицям. Проте електрика нам світить хіба якихось дві-три години ввечері, тож зазвичай сітки можна торкатися. Навіть якщо й так, я завжди затримуюся на мить аби ретельно прислухатися, чи не дзижчить часом? Це означало б, що огорожа жива. Зараз вона мовчазна мов камінь. Я лягаю на живіт і прослизаю

в приховану за кількома кущами двофуту* дірку, що з роками побільшала. В огорожі є кілька інших слабких місць, але це так близько від домівки, що я майже завжди заходжу до лісу звідси.

Опинившись серед дерев, дістаю з дуплавої колоди лук і сагайдак зі стрілами. Під напрутою чи ні, але огорожа успішно не впускає м'ясоїдів до Округу 12. Проте в хащах вони розгулюють де заманеться. Крім того, є й інші небезпеки: отруйні змії, скажені тварини. І немає второваних стежок. Та попри будь-що, там є їжа, якщо знаєш, як її відшукати. Мій батько знав, і дечого навчив мене до того, як вибух на шахті розірвав його на шматки. Не лишилося навіть що поховати. Тоді мені було одинадцять. Минуло п'ять років, а я досі прокидаюся з криком: «Тікай!».

Хоча проникнення в ліс незаконне, а браконьєрство карають найсуворіше, більшість тутешніх мешканців ризикнули б, якби мали зброю. Але та більшість недостатньо зухвала, щоб наважитися вийти з одним ножом. Мій лук — рідкість: його змайстрував батько. Є ще кілька інших, загорнутих у водонепроникну тканину та надійно захованих у хащі. Батько міг би заробляти чималі гроші з їх продажу, але якби чиновники довідалися, його привселюдно стратили б за підготовку до збройного заворушення. Більшість миротворців крізь пальці дивляться на тих кількох, хто полює, бо й самі не менше за нас бажають скуштувати свіжого м'яса. Взагалі, вони серед найліпших клієнтів. Але нікому й на думку не спало б, що хтось може озброювати Пласт.

Восени кілька хоробрих прослизують до лісу збирати яблука, завжди так, аби не втрачати з поля зору

* 1 фут = 30,48 см. — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.

Леваду, й достатньо близько, аби на випадок раптової халепи втекти до Округу 12, у безпеку. «Округ Дванадцять. Де можна сконати від голоду в безпеці», — про бурмотіла я. Тоді швиденько зиркнула через плече. Навіть тут, у забутій Богом місцині, переймаєшся тим, чи не підслуховують тебе.

Малою я до смерті лякала матір, коли патякала про Округ 12, про уряд Панему, про далеке місто Капітолій. Врешті збагнула, що це може накликати ще більше неприємностей. Тож навчилася тримати язика за зубами й надыгати на обличчя маску байдужості, аби нікому не вдавалося прочитати мої думки. Тихенько займатися своїм у школі. На державному базарі лише обмінюватися пустопорожніми ввічливими фразами. В Печі — це чорний ринок, де я здебільшого заробляю, — намагатися не обговорювати нічого, крім торгівлі. Навіть удома, де я менш люб'язна, стараюся уникати слизьких тем, як от Жнива, нестача їжі чи Голодні Ігри. Прим може почати повторювати мої слова, і що тоді буде з нами?

У лісі чекає єдиний, з ким я можу бути собою. Гейл. Відчуваю, як м'язи обличчя розслаблюються, кроки пришвидшуються, доки видираюся на пагорб, до нашого місця — скелястого виступу, з якого відкриється долина. Зарості ягідних кущів захищають його від чужого ока. Я всміхаюся: бачу, що він чекає там. Гейл каже, що я не всміхаюся ніде, окрім лісу.

— Агов, Катніп! — гукає Гейл.

Насправді мене звати Катніс, та коли я вперше назвала йому свою ім'я, ледве прошепотіла. Тож Гейл подумав, що я сказала «Катніп». А тоді мене в лісі почала переслідувати одна дурнувата рись, все чекала подачки, й це перетворилося на офіційне прізвисько*,

* Catnip (з англ.) — котяча м'ята.

яке Гейл дав мені. Врешті довелося застрелити рись, бо вона відлякувала дичину. Я майже жалкувала про це, адже то була непогана компанія. Але за хутро добре заплатили.

— Дивися, що я підстрелив, — Гейл тримає у піднятій руці буханець хліба, в який встромлена стріла, і я сміюся. Це справжній хліб із пекарні, а не пласкі, глевкі буханці, які ми печемо зі своїх зернових продпайків. Я беру його до рук, дістаю стрілу та стромляю носа в проколоту скоринку, вдихаю пахощі, від яких рот наповнюється слиною. Такий гарний хліб приберігають для особливих випадків.

— М-м, досі теплий, — кажу я. Гейл, певно, був під пекарнею ще на світанку, аби це купити. — У що тобі вона обійшлася?

— Лише білка. Гадаю, старий сьогодні вранці був сентиментальний, — сміється Гейл. — Навіть побажав мені удачі.

— Що ж, сьогодні ми всі відчуваємося трішки ріднішими, хіба ні? — я навіть очі не закотила на знак зневаги. — Прим залишила нам сиру.

Від згадки про смаколик його обличчя яснішає.

— Дяка твоїй Прим! У нас буде справжнісінький бенкет. — Раптом він із капітолійським акцентом перекирлює Еффі Тринкет — маніякально оптимістичну пані, яка раз на рік приїздить зачитувати імена під час Жнив. — Я ледь не забув! Щасливих Голодних Ігор! — Він зірвав кілька чорниць з кущика. — І хай тобі завжди випадає... — високо підкинув ягоду над моїм обличчям.

Я спіймала її ротом і розкусила тонесеньку шкірку. Солодкувата терпкість вибухнула на язиці.

— ...щасливий жереб! — закінчила таким самим тоном. Жартуй з того, чого боїшся до гикавки. А капітолійський акцент такий манірний: хоч що ним скажи — звучить кумедно.

Я спостерігаю за тим, як Гейл дістає ножа і розрізує хлібину. Він міг би бути моїм братом. Пряме чорне волосся, оливковий відтінок шкіри, в нас навіть однакові сірі очі. Але ми не рідні, принаймні — не кривні. Більшість сімей, які працюють у шахтах, отак схожі між собою.

Ось чому моя мати й Прим зі своїми довгими світлимими косами й блакитними очима завжди видаються нетутешніми. Такі вони і є. Батьки моєї матері були частиною незначного прошарку торгівців, які обслуговують чиновників, миротворців, і дуже рідко — якогось клієнта з Пласту. Вони тримали аптеку в кращому районі Округу 12. Коли врахувати, що майже ніхто не спроможний сплатити за послуги лікарів, наші єдині цілителі — аптекарі.

Мій батько познайомився з мамою, бо інколи під час полювання збирав лікарські трави й продавав для її аптеки, аби там готували з них припарки й мікстури. Мама, певно, дуже його любила, адже покинула свій дім заради Пласту. Я намагаюся пам'ятати про це, коли згадую жінку, яка сиділа склавши руки, очу-жіла, недосяжна, поки її діти висихали на кістяки, обтягнуті шкірою. Намагаюся пробачити їй заради батькової пам'яті. Але, якщо чесно, я не з тих, хто легко пробачає.

Гейл намазує скибки хліба м'яким козячим сиром, акуратно кладе на кожну по листочку базиліку, я тим часом оббираю ягоди з кущів. Ми повертаємося в куточок між скель, умощуємося там. Звідси ми невидимі, але добре бачимо долину, де кипить літнє життя: зелень, яку можна зібрати, коріння, що його можна викопати, рибу, яка веселково переливається в сонячному світлі. День чудовий — небо таке блакитне, вітерець такий лагідний. І їжа неймовірна, сир просочує теплий хліб, ягоди лопаються в роті. Все було б